

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: **SOCIOLOGIA**

ASSIGNATURA: **21067 SOCIOLOGIA DEL TREBALL (6 crèdits)**

DURADA: **Primer semestre**

CURS: **Tercer**

CURS ACADÈMIC: **2003/2004**

Professors: Antonio Martín Artiles (Grup 01) i Pilar Carrasquer (Grup 51)

INTRODUCCIÓ

Perspectives i enfocaments. Un diàleg interdisciplinari. Sociologia del Treball. Sociologia Industrial i de l'Empresa. Sociologia de les Relacions Industrials. Sociologia Econòmica.

El objecte de la Sociologia del Treball. La pluralitat de significats del treball. La construcció social del treball: el treball en les diferents cultures. El concepte de treball en els clàssics: Marx (alienació), Durkheim (anomia) i Weber (racionalització). Treball i ocupació: models històrics. 5. La reconceptualització del treball avui.

Marc conceptual: Definició de treball, ocupació i professió. Definicions i mesures estadístiques de l'ocupació (EPA, INEM i d'altres fonts).

PRIMERA PART: DIVISIONS DEL TREBALL.

Divisió tècnica del treball. Rationalització del treball en el capitalisme. Divisió tècnica: tesi del control *versus* tesi de la productivitat. Els principis del taylorisme i del fordisme. Implicacions socials, sindicals i laborals del taylorisme-fordisme: norma d'ocupació, drets ciutadania social i cohesió social.

Divisió sexual del treball. Treball productiu i treball reproductiu. Gènere i desigualtat en el mercat de treball. Producció i reproducció com àmbits interdependents. Models de reproducció en el capitalisme avançat.

Divisió Internacional del Treball. Teories del desenvolupament i de la modernització. Asimetries entre centre i perifèria. Globalització i efectes sobre la ocupació.

SEGONA PART: SOCIOLOGIA DE L'OCUPACIÓ I MERCAT DE TREBALL.

L'objecte de la Sociologia de l'ocupació. Un diàleg entre sociologia i economia. El diàleg entre economia i sociologia en relació al mercat de treball. Definició del mercat de treball en la teoria econòmica clàssica i neoclàssica. Els límits de la teoria neoclàssica. Teories institucionalistes i marxistes del mercat de treball. Les bases teòriques de la segmentació.

Les transformacions en el model d'ocupació fordista. La crisi del fordisme. El questionament de la centralitat del treball productiu. Rigidesa i flexibilitat juridico-institucional del fordisme. La crisi de la relació salarial fordista, precarització de l'ocupació.

Qualificació i formació professional en el marc de les transformacions del treball productiu. Canvis en els models d'empresa i formes de treball. La visió optimista del capital humà. Crítiques: teories de la reproducció i credencialisme. Models organitzatius i qualificacions: l'estat de la qüestió avui.

Polítiques d'ocupació a Espanya i a la Unió Europea. L'evolució de l'ocupació entre 1975-2003: característiques de les principals etapes. Els factors contingents de les polítiques d'ocupació. Els *Quatre Pilars* i les directives sobre l'ocupació de la UE. La inserció de les dones al mercat de treball. La posició social dels actors en les polítiques d'ocupació.

CONCLUSIONS

Tendències de la sociologia del treball.

Reptes i línies d'investigació en la sociologia del treball.

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1ª Opció: Avaluació Contínua.

- a) Pràctica 1: Identificació conceptes, recensió i comentari crític en grups petits (3.000 paraules). Cal presentar dites recensions a classe. Valor fins a 1 punt sobre nota final de curs.
- b) Pràctica 2. Assaig de curs individual o en petits grups (3000 paraules). Valor fins a dos punts sobre la nota final.
- c) Examen-control de lectures: Cal aprovar l'examen per superar l'assignatura.

2ª Opció: Examen final directe (en base al programa i tota la bibliografia del curs).

BIBLIOGRAFIA Bàsica

Castillo, Juan José (1996). Sociología del trabajo. Un proyecto docente. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
Garza, Enrique de la (2000). Tratado Latinoamericano de Sociología del Trabajo. México: Fondo Cultura Económica.
Santos Ortega, J.A. ; Poveda, R.(2001): Trabajo, empleo y cambio social..Valencia: Tirant lo Blanc.
Watson, T. (1995): Trabajo y sociedad, Barcelona: Ed. Hacer.

DOSSIER LECTURES.

1. De la Garza, Enrique (2000) "Introducción. El papel del concepto de trabajo en la teoría social del siglo XX.". [En mismo autor (coordinador): Tratado Latinoamericano de Sociología del Trabajo. México. FCE.
2. De la Garza, Enrique (2000) "Fin del trabajo sin fin." [En mismo autor: op. cit.]
3. Casal, Joaquim (2000) "Modalidades de transición profesional y precarización del empleo." [A Cachón, L. (ed.) Juventudes, mercado de trabajo y políticas de empleo. Valencia: Editorial 7 i mig.]
4. Finkel, Lucila (1999) "¿Qué es un profesional?. Las principales conceptualizaciones de la sociología de las profesiones". [En Castillo Mendoza, C.A.: Economía, organización y trabajo. Madrid: Pirámide]
5. Ruesgas, Santos M. (2002.) "Enfoques teóricos para el análisis del mercado laboral." [En mismo autor: Economía del trabajo y política laboral. Madrid: Pirámide.]
6. Ruesgas, Santos M. (2002) "Conceptos y definiciones estadísticos en el mercado de trabajo. Fuentes de información estadística". [En mismo autor: op. cit. págs.46-57].
7. Ruesgas, Santos M. (2002). Política Laboral. Políticas laborales activas. [En mismo autor: op. cit. pág.185-207].
8. Torns, T. *Las asalariadas: un mercado con género*, en Miguélez-Prieto (dir. y coord.)1999.
9. Miguélez, F.; Prieto, C. (2002) "Crisis del empleo y cohesión social". Madrid: Cuadernos de Relaciones Laborales, nº 19, págs.223-240.
10. Solé, C.; Parella, S. (2001). "La inserción de los inmigrantes en el mercado de trabajo. El caso español. [En Solé, C. El impacto de la inmigración en la economía y en la sociedad receptora. Barcelona: Anthropos].
11. Prieto, Carlos (1999). Globalización económica, relaciones de empleo y cohesión social. Revista Papers, nº 58.
12. Prieto, C.; Ramos, R. (1999) "El tiempo de trabajo: entre la competitividad y los tiempos sociales." [En Miguélez, F. y Prieto, C. Las relaciones de empleo en España. Madrid: Siglo XXI.]

BIBLIOGRAFIA SUGGERIDA PER A LA CRÍTICA I ASSAIG.

Alonso, L.E. (2000). *Trabajo y postmodernidad: el empleo débil*. Madrid: Ed. Fundamentos.
Agulló, Esteban (2001). "Entre la precariedad laboral y la exclusión social: los otros trabajos, los otros trabajadores." [En Agulló, E. (coord): *Trabajo, individuo y sociedad*. Madrid: Pirámide.
Bauman, Z. (2000). *Trabajo, consumismo y nuevos pobres*. Barcelona: Gedisa.
Beck, U. (2000): *Un nuevo mundo feliz*. Barcelona: Paidós.
Boltanski, L. Chiapello, E. (2002). *El nuevo espíritu del capitalismo*. Madrid: Akal.
Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C. (comp.1994) *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*. Madrid-Barcelona: Icaria-FUHEM
Castel, R. (1995). *La metamorfosis de la cuestión social*. Barcelona: Paidós.
Castells, M. (1996). *La era de la información*. Madrid: Alianza Editorial.
Castillo Mendoza, C.A. (coord.1999). *Economía, organización y trabajo*. Un enfoque sociológico. Madrid: Pirámide.
Carnoy, M. (2000). *El trabajo flexible*. Madrid: Alianza Editorial.
Coriat, B. (1981). *El taller y el cronómetro*. Madrid: Siglo XXI.
Dickinson; J.; Emler, N. (1987). "Los nuevos conceptos de trabajo." [En Hartley, J.F. (coord.): *Relaciones Laborales*. La

psicología de la influencia y del control en el trabajo. Madrid: MTSS]

Gorz, A. (1995). *La metamorfosis del trabajo*. Madrid: Sistema.

Handy, C. (1986). *El futuro del trabajo*. Barcelona: Ariel.

Hyman, R. (2000). *Understanding unions*. London: Sage.

Kern, M. Schumann, M. (1988). *El fin de la división del trabajo*. Madrid: Ariel.

Maruani, M.; Rogerat, Ch., Torns, T. (dirs.) (2000) *Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo*. Barcelona: Icaria.

Meda, D. (1998). El trabajo. *Un valor en peligro de extinción*. Barcelona: Gedisa.

Miguélez, F.; Prieto, C. (1999). *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.

Muñoz Bustillo, R. (ed.2000). *El estado de bienestar en el cambio de siglo*. Madrid: Alianza Editorial.

O'Brien, Gordon E. (1987). "La evolución del sentido del trabajo." [En Hartley, J.F.(coord.): op. cit.]

Offe, C. (1992). *La sociedad del trabajo*. Madrid. Alianza Editorial.

Polanyi, K. (1989). *La gran transformación*. Madrid: La Piqueta.

Pollert, A. (1993). *¿Adiós a la flexibilidad?*. Madrid: MTSS.

Rifkin, J. (1997).. *El fin del trabajo* Barcelona: Paidós.

Ritzer, G. (1995). *La McDonalización de la sociedad*. Barcelona: Ariel.

Recio, A. (1997). *Trabajo, personas y mercados*. Barcelona- Madrid: FUHEM-ICARIA.

Sennett, R. (2000). *La corrosión del carácter*. Barcelona: Anagrama.

Serrano, Amparo y otros (2001). "La experiencia subjetiva del trabajo en una sociedad en transformación." [En Agulló, Esteban (coord.): *Trabajo, individuo y sociedad*. Madrid: Pirámide.

Touraine, A. (1985). *El retorno del actor*. Barcelona: Gedisa.